

MUSEU NACIONAL
D'ART DE CATALUNYA

Col·lecció
d'Art Modern

Nova presentació

Dossier de premsa

Menció especial

El Museu Nacional d'Art de Catalunya vol destacar molt especialment la col·laboració essencial de l'Obra Social "la Caixa", sense la qual aquest projecte no hagués estat possible. Aquesta acció conjunta forma part de l'estreta línia de treball entre ambdues institucions, que és també visible en la presència de l'Obra Social "la Caixa" en els òrgans de govern del museu; en l'esforç conjunt per crear una nova zona de museus a Montjuïc, o en projectes educatius i expositius conjunts.

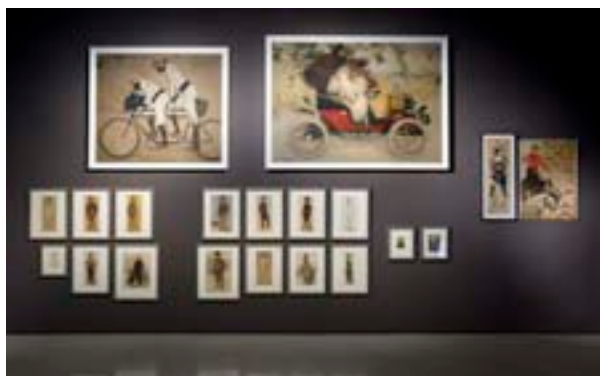

Índex

Introducció	5
Col·laboracions especials	9
Àmbits	12
Llista d'artistes	47
Plànol de sales	53
Fitxa de l'exposició	55

Col·lecció d'Art Modern

Nova presentació

A partir del 24 de setembre de 2014

Organitza i produeix: Museu Nacional d'Art de Catalunya

Direcció del projecte: Pepe Serra, director, i Juan José Lahuerta, cap de Col·leccions del Museu Nacional d'Art de Catalunya

Amb la col·laboració de: Obra Social "la Caixa"

Un projecte estratègic per explicar l'època moderna

És el projecte central de la nova etapa iniciada el 2012 pel museu i, d'acord amb l'*Estratègia 2017*, esdevé clau per tal de situar el Museu Nacional en la centralitat artística i cultural del país, i també a escala internacional. Ofereix un nou relat crític i complex que evita la mera successió d'estils i noms, alhora que inclou totes les produccions artístiques del període. Aquesta nova presentació de la col·lecció dels segles XIX i XX arriba per primera vegada fins als anys 1950, amb la inclusió del moviment *Dau al Set*.

El museu del modernisme, les avantguardes i la Guerra Civil

El Museu Nacional d'Art de Catalunya es converteix en un centre de referència per a les arts del modernisme, el noucentisme, les avantguardes i la Guerra Civil.

Una col·lecció inèdita

Més de 1.350 obres de 260 artistes, moltes inèdites o molt poc conegudes, conformen un relat sobre el naixement de la modernitat i el paper que hi adquireixen l'art i els artistes.

Totes les arts i totes les tècniques

A part de les arts tradicionals –pintura, escultura, dibuix, gravats...– la nova presentació incorpora, simultàniament, els nous mitjans sorgits de la modernitat: cartellisme, il·lustració i caricatura, fotografia i cinema, a més d'arquitectura i arts decoratives.

Nova presentació

La nova presentació de la col·lecció d'art modern del Museu Nacional d'Art de Catalunya desplega en forma de narració complexa un recorregut que s'inicia durant la segona meitat del segle XIX i arriba fins als anys 50 del segle XX.

Aquesta nova presentació es veurà complementada, a inicis de 2015, amb una exposició temporal dedicada als anys que van de 1950 a 1977, amb l'objectiu de prefigurar un primer relat complet de tota la modernitat.

Al primer pis del museu, al llarg de 4.000 m² d'exposició, s'exposen més de 1.200 obres de 260 artistes. Moltes, gairebé un 60%, surten ara per primera vegada a la llum, ja que no havien estat mai exposades o tan sols puntualment, amb ocasió de mostres temporals.

La immensa majoria de les peces formen part de la col·lecció del Museu Nacional d'Art de Catalunya, a la qual es sumen d'altres procedents d'importantes col·leccions d'art, com ara la Sagrada Família o el fons familiar de Josep Maria Jujol.

Juntament a obres icòniques de la col·lecció, com *La batalla de Tetuan*, de Fortuny, el *Tàndem* de Ramon Casas o els dissenys de Gaudí i Jujol, el Museu Nacional recupera artistes que no encaixen en les categories amb les quals, tradicionalment, s'ha explicat la història de l'art modern. La col·lecció dels segles XIX i XX del Museu Nacional d'Art de Catalunya supera d'aquesta manera els cicles establerts per la historiografia sobre el període i parla d'una xarxa de relacions riques i complexes.

La nova presentació incorpora simultàniament la fotografia, el cartellisme, el cinema, l'arquitectura i les arts decoratives, per exemple, així com altres elements que ajuden a entendre el context social, històric i artístic, i els enormes canvis viscuts al llarg de període.

Aquest nou relat evita la mera successió cronològica d'estils i noms, i presenta els artistes en tota la seva complexitat, parant atenció a les diferents facetes de la seva obra, des de la pintura o l'escultura, fins al cartellisme, el grafisme, la caricatura, etc.

Es reforça, així mateix, la presència de l'arquitectura i les arts decoratives en un recorregut medul·lar, que té en compte que molts dels artistes catalans més rellevants i innovadors dels segles XIX i XX –a excepció de Picasso, Dalí, Miró...– són arquitectes: des d'Antoni Gaudí, Lluís Domènech i Montaner, Josep Puig i Cadafalch o Josep Maria Jujol, fins a Josep Lluís Sert i el GATPAC, entre tants altres.

També són importants les connexions internacionals de tots aquests artistes i moviments, i la presència a Barcelona i Catalunya d'alguns protagonistes de l'avantguarda europea, des de Picabia fins als cubistes, des de Le Corbusier fins als surrealistes, etc.

Història de la col·lecció

La col·lecció d'art modern del Museu Nacional va ser creada a partir de l'Exposició Universal de 1888, i té una especial idiosincràsia, lligada a la història de Catalunya i a la ciutat de Barcelona. Per aquest motiu, les diferents revolucions polítiques, culturals, socials, industrials i tecnològiques, igual com la Guerra Civil, s'hi veuen reflectides.

Noves incorporacions

A més, la nova presentació compta amb diferents nous dipòsits de gran rellevància, com ara un conjunt important d'obres de Josep Maria Jujol, un conjunt d'obres d'Antoni Gaudí, Aleix Clapès i altres autors modernistes, procedents de la Basílica de la Sagrada Família i del fons familiar de Josep Maria Jujol, entre d'altres.

Quatre àmbits i un epíleg

La col·lecció es distribueix en quatre grans àmbits i un epíleg: «L'ascensió de l'artista modern», «Modernisme(s)», «Noucentisme(s)» i «Art i Guerra Civil». L'epíleg està dedicat als anys de la immediata postguerra i a la dècada de 1950.

Un museu per a les arts del modernisme

Un punt central de la nova presentació són les sales dedicades a les arts del modernisme, moviment que abasta tots els camps de la cultura i del qual Barcelona és una de les capitals europees. El nombrós i complet conjunt d'obres d'Antoni Gaudí, de Jujol i d'altres arquitectes del període, juntament amb les produccions d'artistes com ara Casas, Rusiñol, Utrillo, Nonell, Casagemas o Picasso, converteixen el Museu Nacional en l'espai de referència per a les arts d'aquest període. A aquests noms cal afegir una important representació d'artistes espanyols i europeus, de Regoyos a Zuloaga, de Sisley a Edvard Munch.

Espais importants també són els dedicats a les dècades de 1920 i 1930 que guanyen presència amb la inclusió de moviments com ara el realisme màgic, l'art social o els diferents surrealismes. També es posa en valor el treball de dones artistes, com Lluïsa Vidal o Méla Mutter, històricament marginades.

La complexitat de les avantguardes està representada per les Galeries Dalmau i per artistes tant diferents com ara Manolo, Juan Gris, Olga Sacharoff, Otho Lloyd, Barradas, Torres-García, Gargallo, Juli González o Salvador Dalí, i arriba fins als creadors vinculats al surrealisme, al racionalisme, i d'altres moviments característics dels anys 1930, des del logicofobisme fins al GATPAC i ADLAN, per concloure, ja després de la Guerra Civil, amb Dau al Set, entre d'altres. A més, tot aquest període és testimoni del apogeu dels nous mitjans de masses, com ara la fotografia, el cinema i la publicitat, que a la permanent es mostren simultàniament als mitjans més tradicionals.

Un centre de referència per al període de la Guerra Civil

Un altre dels punts culminants del recorregut es produeix a les sales dedicades a la Guerra Civil, període del qual el museu compta amb una extraordinària col·lecció. A més de les arts tradicionals, com poden ser la pintura i l'escultura, representades, entre d'altres, per artistes com Juli González o Picasso, també s'explica a través de la gran explosió de les diferents tècniques fototipogràfiques, absolutament relacionades amb els experiments de les avantguardes que es va produir en aquell moment: cartellisme, fotografia, fotomuntatge, etc.

El recorregut finalitza amb un epíleg dedicat a la recuperació de l'avantguarda als anys 1950, i presenta un significatiu conjunt d'obres prèstec del MACBA. En aquests anys, el grup Dau al Set representa el final del cicle clàssic de les avantguardes iniciat 40 anys enrere i truncat per la guerra i la postguerra, al mateix temps que també significa un nou inici.

Col·laboracions especials

Basílica de la Sagrada Família

Gràcies a un acord de col·laboració de gran abast signat entre el Patronat de la Sagrada Família i el Museu Nacional d'Art de Catalunya, un conjunt de 20 obres d'Antoni Gaudí i d'altres autors modernistes s'exposen a la nova presentació de la col·lecció d'art modern.

L'acord amb el Museu Nacional contempla la restauració d'un conjunt d'elements del jardí de la Casa Museu Gaudí, propietat de la Junta Constructora del Temple de la Sagrada Família i situada al Parc Güell, d'on precedeixen les obres ara dipositades al museu.

La projecció internacional de l'obra d'Antoni Gaudí, la recerca científica o els projectes educatius i d'ensenyament superior són, entre d'altres, àmbits de treball en els quals col·laboraran la Sagrada Família i el Museu Nacional.

Llista d'obres:

Confident de la Casa Batlló

Antoni Gaudí, Taller Casas i Bardés
1904-1906

Taula de menjador de la Casa Batlló

Antoni Gaudí, Taller Casas i Bardés
1904-1906

Cadira de la Casa Batlló

Antoni Gaudí, Taller Casas i Bardés
1904-1906

Cadira de la Casa Batlló

Antoni Gaudí, Taller Casas i Bardés
1904-1906

Cadira del pis principal de la Casa Calvet

Antoni Gaudí, Taller Casas i Bardés
c. 1900

Paperera de la Casa Calvet

Antoni Gaudí, Taller Casas i Bardés
c. 1900

Paperera de la Casa Calvet

Antoni Gaudí, Taller Casas i Bardés
c. 1900

Banqueta de la Casa Calvet

Antoni Gaudí, Taller Casas i Bardés
c. 1900

Banqueta de la Casa Calvet

Antoni Gaudí, Taller Casas i Bardés
c. 1900

Butaca del saló del pis principal de la Casa Calvet

Antoni Gaudí, Taller Casas i Bardés
c. 1900

Cadira del saló del pis principal de la Casa Calvet

Antoni Gaudí, Taller Casas i Bardés
c. 1900

Voyeuse del saló del pis principal de la Casa Calvet

Antoni Gaudí, Taller Casas i Bardés
c. 1900

Porta de la Casa Milà

Antoni Gaudí, Taller Casas i Bardés
c. 1910

Paraigüer amb mirall Ibarz Marco

1898-1904

Cadira Ibarz Marco

1898-1904

Cadira Ibarz Marco

1898-1904

Cadira de braços Ibarz Marco

1898-1904

Butaca Ibarz Marco

1898-1904

Sofà Ibarz Marco

1898-1904

Vitrina Ibarz Marco

1898-1904

Tauleta amb atzavara

c. 1923

Reixa de la Casa Milà

c. 1910

Arxiu Jujol

El Museu Nacional d'Art de Catalunya ha rebut en dipòsit un important conjunt de 8 obres de la família de l'arquitecte Josep Maria Jujol, que s'integren a la nova exposició permanent. Jujol és una de les figures més notables de l'arquitectura catalana de principis del segle xx. Aquest acord amb l'Arxiu Jujol permetrà que per primera vegada disposi d'un espai propi al Museu Nacional.

Safata

Josep Maria Jujol

Secreter escriptori

Josep Maria Jujol

Cadira del secreter escriptori

Josep Maria Jujol

Cadira de menjador amb respatller lacat

Josep Maria Jujol

Moble auxiliar de despatx

Josep Maria Jujol

Cadira de braços de menjador

Josep Maria Jujol

Penja-robes

Josep Maria Jujol

Tauleta de centre ovalada doble

Josep Maria Jujol

MACBA

En el marc de l'estreta col·laboració entre les dues institucions, el Museu Nacional i el Museu d'Art Contemporani de Barcelona han signat un acord de cessió temporal d'obres pertanyents a la Col·lecció MACBA, entre les quals figuren peces d'autors com Tàpies, Sucre, Cuixart i Ponç, així com un conjunt d'obres del grup Dau al Set. Aquesta cessió permetrà que, per primera vegada, l'exposició permanent del Museu Nacional sobrepassi l'any 1939 i pugui arribar fins finals dels anys 1940, per començar així a cobrir la segona meitat del segle xx tal com està previst en l'estratègia del museu.

Joan Ponç

Quima

1947

Antoni Tàpies

Pintura relleu

1945

Modest Cuixart

El pescallunes

1949

Josep Maria de Sucre

Angoixa al segle xx

1942

Antoni Tàpies

Spiritual Song

1950

Joan Ponç

Dimoni verd

1950

Joan Ponç

Contorn

1950

Modest Cuixart

Circ

1950

Joan Brossa, Modest Cuixart, Joan Ponç i

Antoni Tàpies

Joc de cartes

1949

Joan Ponç

Algol

1947

Josep Maria de Sucre

Rostre (boina vermella)

Sense data

Josep Maria de Sucre

Character Personatge

1958

Joan Ponç

Gall

1947

Joan Ponç

Personatge

1952

Joan Ponç

Sense títol

1948

Filmoteca de Catalunya

La Filmoteca de Catalunya, a través del seu Centre de Conservació i Restauració, participa a l'exposició permanent del Museu Nacional amb fons cinematogràfics provinents de la seva col·lecció patrimonial. La col·lecció fílmica de la Filmoteca vol ser un reflex de la història del cinema a Catalunya, i dóna especial rellevància al cinema produït al nostre país, però també al que s'ha exhibit i distribuït al territori català i té un valor històric, social i artístic en el marc de la nostra història. És per aquesta raó que els materials cinematogràfics que integren l'exposició del Museu Nacional ho fan partint del fet creatiu i no com a il·lustracions complementàries.

Els quatre títols inclosos en diferents àmbits de l'exposició són: *Éruption volcanique à la Martinique*, 1902, Georges Méliès; *Tabú, colorete en polvo*, 1933-1936, Josep Serra Massana; *Suïcida*, 1933, de Llorenç Llobet-Gràcia, i *Espanya al dia*, Film Popular i Laya Films, 1937.

ÀMBITS I TEXTOS DE SALA

INTRODUCCIÓ

Les col·leccions d'art modern i contemporani del Museu Nacional d'Art de Catalunya tenen l'origen en l'Exposició Universal que es va celebrar a Barcelona el 1888. A partir d'aquell moment i per mitjans molt diferents –des dels sistemes museístics d'exposicions i d'adquisicions institucionals, fins a les donacions de particulars i artistes–, es va anar formant una col·lecció molt coherent i alhora idiosincràtica, per tal com reflecteix els gustos de cada època, i molt variada, ja que comprèn, a més de les arts tradicionals, fons importants de dibuix, gravat, caricatura, cartellisme, arts decoratives, fotografia, numismàtica, etc.

A l'exposició permanent d'aquesta col·lecció, s'ha intentat evitar tant el forçament al qual obliguen les categories convencionals de la història de l'art, sempre abstractes, com les constriccions que comporten la cronologia o les monografies d'artistes, per permetre que la narració sorgeixi de l'interior mateix de la col·lecció i que generi la seva pròpia lògica. El visitant hi trobarà simultàniament totes les arts –majors i menors– i totes les tècniques, així com els nous *media* –fotografia, cinema, publicitat, etc.– que durant la segona meitat del segle XIX i la primera del XX trasbalsen definitivament el món de l'art i la cultura en una societat urbana i de masses, de la qual Barcelona és una de les capitals. Aquesta és, doncs, sense paradoxes, una permanent sempre canviant que s'estructura en quatre grans àmbits: «L'ascensió de l'artista modern», «Modernisme(s)», «Noucentisme(s)» i «Art i Guerra Civil», amb un epíleg dedicat a la recuperació de les avantguardes els anys de la postguerra que, al mateix temps, tanca el cicle i obre noves expectatives.

I. L'ascensió de l'artista modern

II. Modernisme(s)

III. Noucentisme(s)

IV. Art i Guerra Civil

I. L'ascensió de l'artista modern

A mitjan segle XIX, coincidint amb els processos de formació de la societat burgesa, apareix la figura de l'artista modern. A diferència de l'artista de l'antic règim, lligat als cicles simbòlics oficials de l'Església o de l'aristocràcia, el nou artista té com a escenari el mercat anònim i la ciutat cosmopolita. Davant la realitat de la conversió de l'art en mercaderia, l'artista inventa una nova religió, l'art per l'art, de la qual ell és el sacerdot. En una societat convulsa, governada pel decòrum burgès i sacsejada per la lluita de classes, l'artista es presenta ell mateix com a especialista de la llibertat, i adopta la forma del *dandy*, del bohemí, del revolucionari o de l'avantguardista. La clau de l'artista modern, doncs, sembla que rau en el seu enfrontament amb les convencions de la societat burgesa i amb la burgesia mateixa com a classe, però això amaga una gran paradoxa i una aporia terrible, perquè l'enemic burgès també és el seu client, i l'art, per més revolucionari que aparegui, un dels cims del mercat del luxe.

I/1

Taller, caràcter i obra

Des de mitjan segle XIX, l'art ja no s'identifica socialment amb les regles universals i els valors col·lectius de la institució acadèmica, sinó amb aquell indret recòndit que és el taller de l'artista. Ple d'objectes d'artesanania, catifes, tapissos i obres d'art en acurat desordre, com un museu ideal, o il·luminat amb fanalets de colors i esquitxat per les restes d'una festa sense fi, com a pura continuació de la vida bohèmia, el taller, com a lloc privat, representa l'expressió més radical de la individualitat subjectiva reivindicada per l'artista modern. El taller, doncs, té «caràcter» idèntic al de l'obra que en sorgeix.

1 Ramon Casas

Interior de taller
c. 1883

1

2 Ricardo de Madrazo

El taller de Marià Fortuny a Roma
Roma, 1874

2

Retrats i autoretrats

Potser en cap altre moment de la història els artistes s'han dedicat tant a autoretratar-se com en la modernitat. A través d'un pentinat o d'una indumentària més o menys excèntrica, que aviat es convertiran en tòpics, l'artista modern mostra a la societat el seu individualisme rebel, de vegades *dandy*, d'altres bohemí. Però encara més significativa és l'abundància, en aquestes noves galeries, dels retrats de personatges que formen els cercles més íntims de l'artista: poetes i escriptors que, tot exercint en diaris i revistes la nova missió de crítics d'art, esdevindran un instrument essencial d'integració de l'art modern en la societat de masses.

3 Ramon Casas

Autoretrat
c. 1882-1883

4 Joaquim Sorolla

Autoretrat
1897

5 Lluïsa Vidal

Autoretrat
c. 1899

6 Francesc Gimeno

Autoretrat
c. 1925

7 Ismael Smith

Retrat d'Isaac Albéniz
1917

8 Pere Daura

Autoretrat vestit de soldat de l'Exèrcit Popular
c. 1938

3

4

5

6

7

8

I/3

L'aprenentatge de l'artista. L'acadèmia

En comparació amb la pretesa llibertat del taller, on s'expressa el caràcter individual de l'artista, l'acadèmia es converteix, des de l'inici de la modernitat, en sinònim de l'encarcament a què han arribat unes regles artístiques tan caduques com hipòcrites. A l'afectació abstracta de l'acadèmia, l'artista modern hi oposa la sinceritat subjectiva, i fa d'aquest enfrontament un de les seues principis. Tanmateix, la formació acadèmica continua essent la base de l'aprenentatge de l'artista modern, i el nu, dibuixat del natural o copiat d'un mitjà nou com la fotografia, l'exercici bàsic d'aquest aprenentatge.

9 Anònim

Contactes de nus d'una dona i una nena
c. 1880

10 Antoni Caba

Estudi de Zèfir per a «El triomf del Dia sobre la Nit precedit de l'Aurora»
c. 1882

11 Francesc Gimeno

Nu masculí
c. 1900

12 Antoni Fabrès

Nu masculí
c. 1902-1906

13 Isidre Nonell

Nu femení
c. 1909

I/4

Realismes: model i nu

Un dels mitjans amb què l'artista modern reivindica la seva independència de les normes acadèmiques és el realisme, entès com la descripció no idealitzada del món. Si el nu és la culminació de l'aprenentatge acadèmic, no és estrany que sigui també al nu on aquest intent de desidealització es fa més visible. El cos humà mostrat en la seva realitat més material s'oposa, doncs, als cànons de bellesa abstractes que el nu clàssic representava. La ineludible objectivitat de la fotografia, nova competidora de l'art al seu mateix terreny, tindrà una gran influència en aquesta visió realista del cos.

14 Marià Fortuny

Carmen Bastián

Granada, c. 1871-1872

15 Ramon Martí Alsina

Dona nua d'esquena

c. 1920-1930

16 Emili Vilà

Sense títol

c. 1878-1882

14

15

16

L'artista al taller

El taller s'identifica tant amb el «caràcter» de l'artista modern com amb l'«estil» de la seva obra. És el seu lloc de recolliment, d'inspiració, i també el nucli des d'on aquesta inspiració s'expandeix a l'exterior. El taller vol ser la imatge perfecta del refugi com a centre del món. En les representacions modernes del taller, de pintura o de fotografia, apareix tant l'artista o l'aficionat meditatiu, com el pinxo o la model indolents i, moltes vegades, un quadre del qual només veiem el bastidor com a símbol del misteri de l'obra sempre inacabada, prerrogativa de l'artista.

17 Francesc Serra Dimas

Retrat de Ramon Casas al seu taller

18 Ramon Casas

Nu femení

1894

19 Lluís Masriera

Ocell de golfa

1898

17

18

19

L'artista bohemí

L'artista modern defineix l'art com una religió –l'art per l'art– i a ell mateix com un inconformista contrari a les convencions de la societat burgesa, per bé que la veritat és que l'art forma part essencial d'un mercat del luxe del qual els burgesos són els únics clients. En plena contradicció, la vida de l'artista es presenta com una vida bohèmia, és a dir, identificada amb els marges de la societat. L'artista modern es mostra com a gitano –aquest és, de fet, el significat original del terme «bohemi»–, rodamón o faranduler, i a la seva obra, hi representa ingenus, endevins o folls, éssers pretesament posseïts, com ell mateix, per la inspiració.

20 Santiago Rusiñol

Carles Mani i Pere Duran
1895

21 Ramon Martí Alsina

La migdiada
c. 1884

22 Antoni Fabrès

Estudi femení
1925

23 Francesc Serra Dimas

Clarassó, Rusiñol, Casas i Canudas
1890

24 Simó Gómez

El guitarrista
1877

25 Ramon Casas

Autoretrat
1883

20

21

22

23

24

25

El retrat burgès

Per bé que l'artista modern defineix la seva llibertat en oposició a les convencions de la burgesia, el cert és que el retrat burgès és el seu *modus vivendi* essencial. Des de bustos pomposos en els quals se li exigeix la representació realista de puntes i joies, fins a retrats domèstics –de vegades els de la seva pròpia família– on es mostra la seguretat d'una vida rica en tots els sentits, o fins i tot retrats pòstums, l'artista recorre a qualsevol registre. Però també aquest és el terreny en què la competència amb la fotografia és fa més dura. Es comparen aquí dos tipus de realisme: l'encara «transcendent» de l'art i el ja «objectiu» de la fotografia.

26 Anònim

Sense títol
c. 1924

27 Jacques-Émile Blanche

Retrat de la novel·lista Colette
1905

28 Edith Starkie Rackham

El vel negre
c. 1911

29 Aleix Clapés

Retrat de Manuel Dalmau Oliveres
c. 1915-1919

30 Edvard Munch

Retrat de Thor Lütken
1892

31 Vicent Borràs

Retrat de Pere Casas Abarca
1906

26

27

28

29

30

31

L'aficionat al taller

Un antic mite sobre el prestigi de l'artista explica que Alexandre el Gran va visitar Apelles al seu taller. Per la seva banda, Baudelaire deia que la modernitat és una època d'herois amb sabates de xarol. Del món dels mites es passa a un altre de quotidianitat burgesa, que els artistes representen sovint en el recolliment de l'aficionat o del col·leccionista que mira gravats al taller. A més, el gravat és un mitjà múltiple i més econòmic que la pintura o l'escultura, i permet a l'artista modern difondre la seva obra entre unes capes socials que ja no són només les de l'alta burgesia.

32 Josep Duran

Repasant l'àlbum
c. 1872

33 Marià Fortuny

La Victòria
1869

34 Marià Fortuny

El col·leccionista d'estampes
1866

32

33

34

Orientalisme

La presència d'«Orient» a la cultura i l'art burgesos de la segona meitat del segle XIX té dos motius. D'una banda, el seu descobriment coincideix amb les campanyes imperialistes de les potències europees, que redueixen violentament els països del nord d'Àfrica a la condició de colònies; de l'altra, un «Orient» fantàstic, molt diferent del real, es converteix per a l'imaginari europeu en el lloc on la passió, desapareguda ja a l'adotzenada metròpoli, encara és possible. A la fi, l'orientalisme curull de somnis consoladors esdevé un dels temes més comercials dels nous mercats de l'art.

35 Claudi Carbonell

Moro de la guitarra
No datat

36 Pere Casas Abarca

Fàtima
c. 1900

37 Josep Tapiró

El santó darcawui de Marràqueix
c. 1890-1900

38 Antoni Fabrés

Repòs del guerrer
1878

39 Marià Fortuny

L'odalisca
1861

35

36

37

38

39

Japonisme i altres exotismes

Quan a mitjan segle XIX el Japó obre la porta al comerç amb Occident, l'afició a la cultura i l'art japonesos s'escampa ràpidament per la societat europea. Concretament, el tipus d'estampes populars conegut com a *ukiyo-e* esdevé objecte d'admiració i col·leccionisme, tant per part de la burgesia com dels mateixos artistes. Els interiors burgesos s'omplen d'ornamentacions japonitzants –robes estampades, paravents, ombrel·les, ventalls...– i, al contrari del que havia passat amb altres exotismes d'assimilació superficial, l'estil d'aquestes estampes –la línia, les tints planes, els enquadraments i els formats– determinarà estructuralment l'estètica de les avantguardes.

40 Lluís Masriera

Ombres reflectides
1920

41 Hokusai Katsushika

El somni d'un assassí (The Ghost of Kohada Koheiji)
1831

42 Marià Fortuny

Ventall: escena galant
1870

43 Hermen Anglada Camarasa

Retrat de Magda Jocelyn
c. 1904

44 Kunisada Utagawa

Escena de lluita
1849-1850

40

41

42

43

44

Pintura d'història *versus* crònica d'actualitat

En les jerarquies de l'art, la pintura d'història ocupava el lloc més elevat. Eren obres de gran format amb molts personatges, mitjançant les quals l'artista aconseguia el màxim reconeixement. Però en un món artístic que ja no està dominat pel simbolisme de l'antic règim, sinó per la inconstància del mercat i pel present fugaç, aquestes grans «màquines moralitzants» no hi tenen cabuda. Empès per la irrupció del reportatge periodístic i de la fotografia, i amb la necessitat de conservar el seu estatus davant d'aquests nous mitjans, l'artista modern substituirà els temes de la història pels de l'actualitat: la guerra colonial, la lluita de classes, etc.

45 Ramon Casas

Corpus. Sortida de la processó de l'església de Santa Maria
c. 1896-1898

46 Josep Lluís Pellicer

Retrat del corresponsal Judric Villiers.
Guerra d'Orient
1877

47 Josep Lluís Pellicer

Bateria de Pelichat
Segona meitat segle XIX

48 Marià Fortuny

La batalla de Tetuan
1862-1864

45

46

47

48

Paisatge 1: pintura a l'aire lliure i fotografiaa

Mentre que en les jerarquies antigues el paisatge ocupava un lloc secundari, a la segona meitat del segle XIX esdevé el principal gènere pictòric. D'una banda, com a sinònim de realisme i, de l'altra, com a imatge de la llibertat de l'artista que, abandonada la clausura de l'acadèmia, pinta sense constriccions *en plein air*, 'a l'aire lliure'. Però aquest també és un terreny en el qual la competència amb la fotografia es manifesta en la reiteració de temes i recursos formals... El pictorialisme, corrent fotogràfic que es proposava «elevant» la fotografia a la categoria d'art, va tenir els paisatges ennuvolats i els contrallums com a temes principals.

49 Claudi Carbonell

Sense títol

No datat

51 Marià Fortuny

Paisatge de Granada

c. 1871

50 Josep Maria Casals i Ariet

Sense títol

No datat

49

51

50

Paisatge 2: impressionismes

La pintura esbossada del *plenairista* prové de la tècnica de l'apunt acadèmic, però aviat deixarà de ser un pas intermedi cap a l'obra acabada per fer-se autònoma. D'una banda, una de les característiques de la pintura *en plein air* és la relació que té amb l'instant fugaç, la llum canviant, la impressió retiniana. L'impressionisme sorgeix d'aquestes dues circumstàncies i, a través de múltiples interpretacions, es converteix en l'estil –de pintura tant com de vida– que caracteritza l'artista de la modernitat, tant en el sentit transcendent de la llibertat i l'autonomia de l'art, com en la paròdia i la caricatura.

52 Antoni Badrinas

Paisatge amb figura masculina
1911

53 Darío de Regoyos

El xàfec. Badia de Santoña
1900

54 Joan Vidal Ventosa

Vallcarca en nit de lluna
1906-1907

52

53

54

II. Modernisme(s)

Escenari del poder burgès i de la lluita de classes, la ciutat convulsa del tombant de segle és també el lloc per excel·lència de l'art modern. Tots els efectes de la industrialització, de la tecnificació, dels mercats del luxe i dels nous mercats de masses, del consum, la moda i l'espectacle, de l'exaltació de la imatge i de la violència iconoclasta, de la construcció i la destrucció, de la llibertat i la represió, hi tenen lloc. L'artista modern, en la doble condició de *dandy* i bohemí, creurà poder-ne recórrer tots els estrats, dels salons de la burgesia, que és el seu client, a la taverna, el prostíbul, el *music-hall* o el carrer, on identifica la seva llibertat bohèmia amb la dels marginals i rodamons. A la ciutat, les arts tradicionals s'integren amb les artesanies i amb els nous *media* –fotografia, cartellisme, cinema–, per crear els estils característics del 1900. El modernisme és l'equivalent barceloní de moviments com l'*art nouveau*, la *Sezession*, el *Jugendstil* o el *Liberty*, noms on són presents els conceptes de novetat, ruptura i joventut. Com en aquests casos, el modernisme abraçarà no només l'art sinó tots els camps de la cultura, de la vida social i de la política, i serà determinant en la producció simbòlica del nacionalisme català del tombant de segle.

II/14

Modernistes a París

Durant els anys del tombant de segle, París és la capital de la modernitat. Centre indiscutible de la moda i dels mercats del luxe, ho és també dels mercats de masses i de l'oci popular, tant com dels nous *media*: publicitat, cartellisme, etc. A París es donen les condicions propícies per a un art independent: crítics influents, abundància de publicacions, cenacles de tot tipus, galeristes i clients interessats en l'avantguarda. L'artista modern no pot estar-se de provar-hi sort, i el cert és que molts, arribats d'arreu del món, faran la seva millor obra en els breus anys parisencs, sota el xoc de la ciutat espectacle.

55 Ramon Casas

Le Sacré Coeur, Montmartre
1891

56 Marià Pidelasserra

Retrat del pintor Pere Ysern
1901

57 Henri Meunier

Cartes postales artistiques Editions Dietrich & Cie
1898

58 Ramon Casas

Plein air
c. 1890-1891

59 Henri de Toulouse-Lautrec

May Belfort
1895

60 Alfred Sisley

À Saint-Mammès. Sol de juny
1892

55

56

57

58

59

60

II/15

Modernistes a Barcelona

Si hi va haver un lloc a Barcelona que representés una modernitat d'arrel parisenca, va ser la taverna Els Quatre Gats (1897-1903), fundada per un grup d'artistes que havia residit a París –Casas, Rusiñol, Utrillo– i propietat de Pere Romeu, un dels principals protagonistes de la bohèmia barcelonina. A més de promoure revistes i altres publicacions, aplegava aficionats i artistes de diferents generacions, inclòs, com és notori, el jove Picasso. Com en els locals de Montmartre en els quals s'inspirava, s'hi celebraven exposicions, concerts o espectacles de titelles, just en el moment de la invenció del cinema, del qual Barcelona esdevindria un gran centre de producció.

61 Georges Gaudy

Usines Delin
1898

62 Miquel Utrillo

Sitges del pervindre
1895

63 Ramon Casas

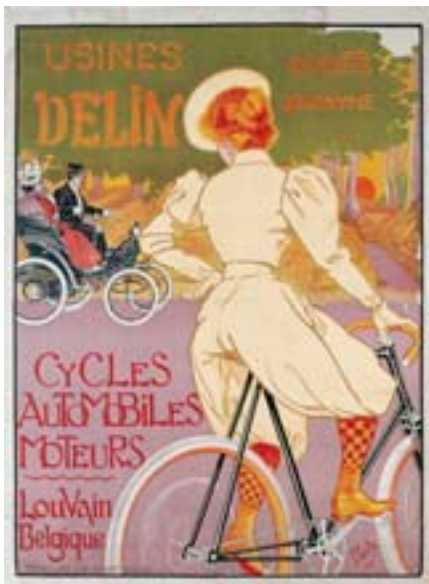
Retrat de Pablo Picasso
c. 1900

64 Ramon Casas

Retrat de Pere Romeu
c. 1897-1898

65 Ramon Casas

Ramon Casas i Pere Romeu en un tàndem
1897

61

62

63

64

65

II/16

El pintor de la vida moderna

A *El pintor de la vida moderna*, un text publicat el 1863, Baudelaire identificava l'art amb el que és fugaç, circumstancial, inconstant característic de la modernitat, i l'artista, amb el *flâneur*, 'el passejant' enervat i curiós que es perd entre la multitud. El teatre i el *music-hall*, el bulevard i el parc; la nit, la moda, el maquillatge femení... són els indrets i els objectes d'aquesta vida moderna, inseparable del ritme de la ciutat de les masses, convertida en espectacle d'ella mateixa. Al voltant del 1900, a París o a Barcelona, com a tantes ciutats d'Europa, els artistes semblen culminar el paper que Baudelaire els havia assignat.

66 Francesc Xavier Gosé

Les dues germanes
c. 1910

67 Joaquim Sunyer

Els miralls
c. 1905-1907

68 Alfred Sohn-Rethel

Detall d'un teatre de París
1904

69 Joan González

Al carrer
c. 1902

70 Hermen Anglada Camarasa

La llotja
c. 1901-1902

71 Anònim

Sense títol
c. 1890-1902

66

67

68

69

70

71

II/17

La casa modernista

En el decurs de la segona meitat del segle XIX, i com a reacció a la producció ornamental industrialitzada i massificada, es produeix a tota Europa una recuperació dels oficis tradicionals. Artistes i arquitectes dissenyen des de vidrieres a paviments, i artesans de tota mena –ebenistes, tapissers, orfebres, forjadors, ceramistes, vitrallers, etc.– troben tots aixopluc en una arquitectura que somia de dirigir una nova harmonia de les arts i els oficis tant com anhela la síntesi de l'art i la vida. Davant d'una ciutat travessada per la violència de la lluita de classes –cal no oblidar que aquesta és l'època de la Barcelona obrerista, coneguda internacionalment com la Rosa de Foc–, la casa, la llar, esdevé el refugi ideal d'aquesta utopia burgesa.

72 Gaspar Homar, Josep Pay (dibuix del plafó), **Antoni Serra** (cap i mans en baix relleu de porcellana), **Joan carreras** (models en guix)
Berenar al camp
c. 1905-1906

73 Gaspar Homar
Cortinatge
c. 1900

74 Gaspar Homar, Josep Pey (dissenyador), **Joan Carreras** (escultor), **Joan Sagarra e hijos** (marqueteria)
Donzella asseguda al jardí
c. 1905

75 Gaspar Homar
Sofà amb vitrines laterals i plafó de marqueteria "La sardana"
c. 1903

76 Joan Busquets
Mobiliari de saló amb vitrina, sofà, butaca, cadires i llum
1907

72

73

74

75

76

II/18

Antoni Gaudí i Josep Maria Jujol

Gaudí és la figura més coneguda del modernisme i, amb diferència, la més rellevant. Però, en comptes de considerar-lo un geni aïllat, com s'ha fet tantes vegades, hem de situar-lo en el context riquíssim del tombant de segle barceloní. L'obra gaudiniana no sorgeix de la seva imaginació solitària, sinó que porta a l'extrem més radical les aspiracions característiques del modernisme i, particularment, de l'arquitectura modernista: la consecució de la síntesi de les arts i els oficis, i de l'art i la vida, sota el lideratge de l'arquitecte. Malgrat tot, i atesa la radicalitat de Gaudí, difícilment podia tenir deixebles. Jujol, que va col·laborar amb ell a partir del 1906, aproximadament, va ser l'únic capaç de mantenir la tensió del mestre a la seva obra, amb actituds que acaben convergint amb les tècniques de les avant-guardes: *collage*, *assemblage*, etc.

77 Antoni Gaudí, tallers Tomàs Bernat

Banc litúrgic
1914

78 Antoni Gaudí, taller Casas i Bardés

Confident
c. 1904-1906

79 Antoni Gaudí, taller Casas i Bardés

Cadira
1900-1901

80 Josep Maria Jujol, tallers Comas

Cadira
c. 1919-1925

81 Antoni Gaudí

Peça de trencadís per al Parc Güell
c. 1903

82 Josep Maria Jujol, tallers Comas

Escriptori arxivador de partitures
1919-1925

83 Antoni Gaudí, taller Casas i Bardés

Porta corredissa
c. 1904-1906

77

78

79

80

81

82

83

II/19

Modernismes conservadors

La producció simbòlica de la modernitat té cares infinites, i moltes són, sense paradoxa, conservadores. Tant l'Església com les institucions de la burgesia van desenvolupar un art públic monumental –arquitectura, escultura, pintura mural, etc.– que, a través de les tècniques de la modernitat, transmetia missatges tradicionals de poder i jerarquia, i els mateixos artistes, van trobar en els circuits convencionals del mercat –galeries, exposicions o salons– una manera escaient de satisfer la mala consciència de la burgesia: la pobresa, la vellesa, les misèries humanes, la caritat o el sentimentalisme religiós van esdevenir temes artístics d'èxit.

84 Francesc Gimeno

Nena dormint
1895-1898

85 Joaquim Mir

La catedral dels pobres
1873-1940

86 Leo van Aken

Misèria humana
1890

84

85

86

II/20

Simbolismes 1

A finals del segle XIX, es produeixen una sèrie de reaccions contra el realisme i el naturalisme que prenen el nom genèric de simbolisme. En el camp de l'art, la reacció és també contra la manca de transcendència de l'impressionisme, i el que es proposa és un idealisme dominat per valors poètics i espirituals. Però els simbolismes, que s'expressen també a través de la fotografia, la il·lustració o el cartellisme, són molts: des dels més amables, lligats al sentimentalisme religiós o al món de les fades, fins als més inquietants, lligats a l'erotisme, al mal i als terrors individuals i col·lectius de l'època.

87 Antoni Arissa

L'esclau
c. 1933

88 Henry Bradley

Bradley his book
1896

89 Arthur Wesley Dow

Modern Art
1895

90 Néstor

Parella nua abraçada
1912-1913

91 Joan Vilatobà

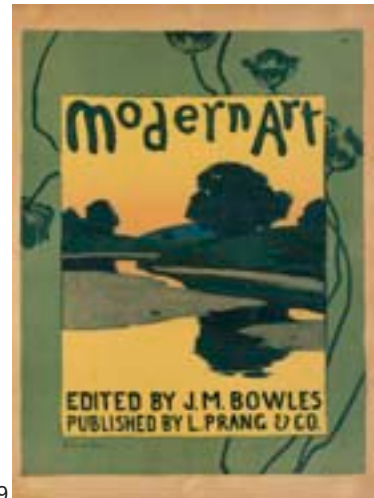
En quin lloc del cel et trobaré
No datat

87

88

89

90

91

II/21

Bohèmia, miserabilisme i pintura negra

El pensament bohemí de l'artista a interessar-se pel més obscur i primitiu de la societat en què viu. Això pot passar com a reacció al folklorisme oficial o al sentimentalisme religiós, o com a identificació inquietant amb les infàmes de la misèria i la «degeneració». El cas de Nonell i els seus retrats de pobres, cretins o, sobretot, gitanes –sempre diferents però sempre iguals– representa una de les culminacions de la ideologia de la bohèmia.

92 Carles Casagemas

Casa de cites
c. 1900

93 Isidre Nonell

Gitana de perfil
1902

94 José Gutiérrez Solana

Les coristes
c. 1925

95 Pablo Gargallo

La bèstia de l'home
1904

96 Josep Maria Casals i Ariet

Sense títol
c. 1935

92

94

95

93

96

II/22

Simbolismes 2

Els valors poètics i espirituals que el simbolisme reivindica, i la seva voluntat de transcendència contra l'antiidealisme dels realismes o dels impressionismes, també tenen un reflex en el format de les seves pintures o fotografies, que miren d'evocar, de vegades, els de l'art religiós. Contra el simple quadre de cavallet, característic de la modernitat, el simbolisme hi oposa la complexitat del cicle o del retaule –tríptic o políptic– i l'extensió de l'obra des de l'interior de la pintura al disseny del marc.

97 Adrià Gual

La rosada

1897

98 Josep Masana

Maja fumant

No datat

99 Julio Romero de Torres

El retaule de l'amor

1910

97

98

99

III. Noucentisme(s)

Ja des dels primers anys del segle xx, diversos sectors culturals i artístics reaccionen a tota Europa contra els estils de la fi de segle –*art nouveau*, modernisme, etc.– acusant-los de decorativistes, irracionalistes i mancats de forma i estructura. Aquesta reacció es produeix de dues maneres: d'una banda, com un retorn al classicisme; de l'altra, a través de les diferents avantguardes que plantegen críticament la funció de l'art i el paper de l'artista en una societat urbana i industrialitzada, però en la qual el prestigi de la utopia del progrés burgès és posada en qüestió per les guerres i revolucions que tenen lloc ja no en colònies llunyanes, sinó a la mateixa Europa. Després dels horrors de la Primera Guerra Mundial i sota el lema «retorn a l'ordre», es produirà, al seu torn, una nova reacció contra les avantguardes, sovint des del seu interior. Contra l'experimentalisme radical amb tècniques i materials que s'havia donat els anys anteriors –*collage*, *assemblage*, etc.–, i contra les tendències més abstractes, es reivindicarà un retorn a l'ofici tradicional i un nou realisme que, de fet, serà objecte d'interpretacions molt diverses.

100 Pablo Gargallo

Maternitat
1912

101 Juli González

Noia dormint a la platja
1914

102 Manuel Hugé

Penjoll, Venus del mirall
c. 1934-1941

103 Joaquim Torres-García

Tarongers vora el mar
c. 1911

104 Pere Torné Esquiús

Interior de saleta
1913

100

102

101

103

104

III/23

Noucentisme i mediterraneisme

A França i a països del sud d'Europa com Catalunya, el retorn al classicisme pren uns tons particulars en el que es va anomenar mediterraneisme. La idea que el Mediterrani grecollatí és l'autèntic bressol de la civilització i que la lluminositat, l'harmonia i el ritme que s'associen al classicisme són qualitats que travessen tota la societat, des de les elits fins a les capes més populars, constitueix una utopia de pacificació social que s'oposa a la veritable societat, violenta i convulsa. L'escultura, directament associada a una imatge idealitzada de l'antiguitat i art plàstic per excel·lència, esdevindrà el mitjà preferit en aquest moment.

105 Joan Junyer

Bucòlica

1929

106 Joaquim Sunyer

Tres nus al bosc

1913

107 Joaquim Sunyer

Retrat de Tototte

1912

105

106

107

III/24

Galeries Laietanes

Fundades el 1915 pel marxant Santiago Segura, van ser un dels centres de difusió del noucentisme, no només gràcies a les exposicions que s'hi celebraven, sinó també a través de publicacions i actes de tota mena. Però el més interessant era el celler, lloc de reunió d'aficionats i artistes, la decoració mural del qual va ser feta per Xavier Nogués. Es podria dir que les Galeries Laietanes van ser per al noucentisme el mateix que Els Quatre Gats havien estat per al modernisme, tot i que les diferències són eloqüents: mentre que Els Quatre Gats era un espai obert als fluxos de la vida moderna, aquí som davant d'un soterrani a través del porxo pintat del qual s'entreveu un plàcid i benhumorat país ideal.

108 Xavier Nogués

*Fragments de la decoració mural del celler
de Galeries Laietanes*
1915

108

III/25

Avantguarda(-es)

En molts aspectes, l'avantguarda és una continuació de la bohèmia, tot i que se'n distingeix per la consciència crítica sobre el paper de l'artista en el treball intel·lectual i en la producció col·lectiva de la seva època. En les versions més radicals, concep l'artista com un productor i un conductor de masses, encara que també hi ha avantguardes la principal preocupació de les quals es limita a la renovació interna de l'art mateix. Però a ciutats com Barcelona, fora dels grans centres de l'avantguarda europea –París, Berlín, Moscou–, l'avantguarda es manifesta amb actituds més mesurades i eclèctiques, i la seva radicalitat és substituïda per una genèrica aspiració de modernitat.

109 Pablo Gargallo

Gran ballarina
1929

110 Joaquim Torres-García

Uruguai
1939

111 Otho Lloyd

Añoranza
No datat

112 Pere Daura

Verticals
c. 1929

113 Méla Mutermilch

Retrat del marxant Josep Dalmau i Rafel
(1867-1937)
1911

114 Manuel Hugué

Torero
c. 1913

115 Josep de Togores

Printània
1922

116 Juan Gris

Aux courses de Longchamps
1913

117 Olga Sacharoff

Un casament
1919-1923

118 Juli González

Personatge dempeus
c. 1935

109

110

113

111

112

114

115

116

117

118

III/26

Realisme(s)

Per bé que el discurs dominant sobre l'art del segle xx ha fet de l'abstracció el tema principal, el cert és que la modernitat també s'expressa a través de la figuració i del realisme. Això succeeix no només des de posicions renovadores o clarament avantguardistes, com és el cas del realisme màgic, de la Nova Objectivitat o dels realismes socials, sinó també des de posicions reaccionàries que, sota el lema antiavantguardista del «retorn a l'ordre», propugnen la tornada a un art lligat als temes de l'època, però sotmès a les regles acadèmiques.

119 Feliu Elias

La galeria
1928

120 Ramon Calsina

El Vallès optimista
c. 1932

121 Francesc Domingo

Espectadors
1934

122 Ángeles Santos

Nena (retrat de Conchita)
c. 1929

119

120

121

122

Vida moderna 1. Fotografia, cinema, publicitat

A la vida quotidiana de la societat de masses es compleixen moltes de les aspiracions de l'avantguarda. Els nous mitjans de transport i difusió –publicacions il·lustrades, noticiaris cinematogràfics, ràdio–, les noves formes d'oci –del cinema a l'esport–, i la irrupció omnipresent de la publicitat, des de les pàgines de les revistes o els cartells fins als anuncis lluminosos urbans, arriben a tot arreu. Que les tècniques més radicals de les avantguardes –*collage*, fotomuntatge, etc.– siguin engolides per la publicitat i «lliurades» així a les masses, és una metàfora de com la «vida moderna» ofega els conflictes.

123 Cassandre

Dubonet

1932

124 Emili Vilà

Sense títol

c. 1925

125 Pere Català Pic

Xocolata Juncosa

1931

126 José Alemany

Sense títol

c. 1930-1939

127 Manuel Capdevila, Ramon Sarsanedas

Fermall: L'Espanya replegada

1937

128 Ramon Batlles

Sense títol

1933-1936

123

124

125

126

127

128

III/28

Art nou i surrealisme(s)

A la dècada del 1930, l'art modern o art nou ja ha estat admès com a habitual i, tal com havia succeït amb els estils 1900, les seves formes banalitzades impregnen tota la societat a través del que es va convenir a anomenar *art déco* o «lirisme contemporani». Els diversos surrealismes es rebel·len contra aquesta situació amb la reivindicació del retorn a un art pretesament més autèntic, que trobi els motius no en la lògica de la «vida moderna», sinó en el que és primitiu i subconscient, o en el somni.

129 Jaume Sans

Miniatura
1934

130 Joan Miró

Collage-Peinture
1934

131 Angel Ferrant

Noies entrelaçades
1952

132 Leandre Cristòfol

Moment vital
1935

129

130

131

132

III/29

Vida moderna 2. Experimentalisme i mitjans populars

Els nous *media* es popularitzen els anys trenta no només gràcies a les produccions comercials, sinó també a la invenció de càmeres fotogràfiques i cinematogràfiques de relatiu preu baix i manipulació senzilla, concebudes per a l'ús domèstic. Artistes, fotògrafs, cineastes i aficionats –els clubs de fotografia o cinema *amateur* es multipliquen a totes les ciutats europees– converteixen aquests mitjans en una parcel·la d'experimentació formal que funciona com un interessant sistema de vasos comunicants entre el que és comercial i popular, i l'avantguarda.

133 Antoni Arissa

Sense títol
1930

134 Emili Godes

Paisatge a través d'ales de libèl·lula
c. 1930

135 Josep Maria Lladó

Sense títol
c. 1930-1934

136 Pere Català Pic

Sense títol
1935

133

134

135

136

III/30

Art decoratiu monumental

Per bé que molt oblidada per la història oficial, la decoració monumental no va deixar d'existir en el temps de les avantguardes. D'una banda, artistes d'avantguarda van practicar un muralisme renovador en el qual van integrar tècniques com el *collage* o el fotomuntatge, sobretot a la Itàlia feixista i a la Rússia soviètica; de l'altra, es van dissenyar grans cicles decoratius per a temples, edificis oficials o palaus privats, resolts amb tècniques tradicionals i formes conservadores, inspirades en els pintors de frescos barrocs.

IV. Art i Guerra Civil

El cop del general Franco contra el govern legítim de la República Espanyola, el 18 de juliol del 1936, significa l'inici d'una guerra civil que acabarà el 1939 amb la victòria feixista i la desfeta, persecució i exili de les forces republicanes. Des del primer moment, conscients de la necessitat de donar a conèixer al món el drama del poble espanyol i de coordinar la difusió interior i exterior de la imatge de la lluita antifeixista, les institucions republicanes posen en marxa sistemes de propaganda que aconseguiran els millors resultats amb l'activitat desplegada pel Comissariat de Propaganda de la Generalitat de Catalunya, dirigit per Jaume Miravittles, i pel posterior Ministeri de Propaganda del Govern republicà. Les arts tradicionals –pintura, escultura, gravat– i els nous *media* –publicacions il·lustrades, cartellisme, fotografia, fotomuntatge, cinema, etc.– s'uneixen en una mena de mobilització total que, en les condicions més dramàtiques i urgents, porta a culminar moltes de les aspiracions de l'art modern i de l'avantguarda, sobretot les que conceben l'artista com un productor i un conductor de masses.

Potser el moment més significatiu d'aquesta síntesi de totes les arts sota el domini de la propaganda –que ho és també del compromís dels artistes espanyols amb la República–, és el Pavelló de la República Espanyola, construït a l'Exposició Internacional de París del 1937. Dissenyat per Josep Lluís Sert, contenia, a més del *Guernica* de Pablo Picasso, fotomuntatges i fotomurals de Josep Renau, entre d'altres, i obres tant d'artistes d'avantguarda –Joan Miró, Juli González, Alberto o Alexander Calder–, com de molts altres menys coneguts i més tradicionals, però no menys necessaris.

137 José García Narezo

Defensa de Madrid
Anterior a 1938

138 Pere Daura

Le cauchemar, Argelès-sur-Mer
1939

139 Pere Català Pic

Aixafem el feixisme
1936

140 Juli González

Home cactus I
1939

141 Ramon Puyol

Al front
1937

142 Josep Badosa

La gloriosa aviación Republicana que tan brillantemente ha actuado en todos los frentes
No datat

143 José Luis Bardasano

Evacuació
c. 1938

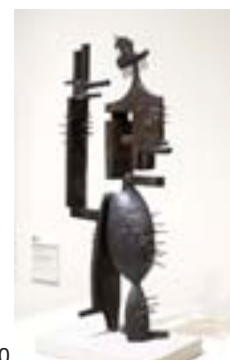
137

138

139

140

141

142

143

Epíleg

La recuperació de l'avantguarda a la postguerra

A finals dels anys quaranta, es formen una sèrie de grups culturals i artístics que miren de recuperar el pols de l'avantguarda perdut un cop acabada la Guerra Civil. Dau al Set, fundat a Barcelona el 1948, representa de manera paradigmàtica una situació que, malgrat anunciar nous camins, continua arrelada en els models de les avantguardes clàssiques i, especialment, en el surrealisme. Sens dubte, Dau al Set exemplifica un principi, però també en molts aspectes, el final d'un cicle artístic iniciat fa quatre dècades, els primers anys del segle xx.

144 Antoni Tàpies

Spiritual Song

1950

Col·lecció MACBA. Procedent del Fons de la Generalitat de Catalunya. Antiga Col·lecció Salvador Riera

145 Modest Cuixart

El pescallunes

1949

Col·lecció MACBA. Procedent del Fons de la Generalitat de Catalunya. Antiga Col·lecció Salvador Riera

146 Joan Ponç

Algol

1947

Col·lecció MACBA. Procedent del Fons de la Generalitat de Catalunya. Antiga Col·lecció Salvador Riera

144

145

146

Llista d'artistes

1. Aken, Leo van (Anvers, 1857-1904)
2. Alemany Bori, José (Blanes, 1895 – Provincetown, 1951)
3. Amado Bernadet, Ramon (Barcelona, 1844-1888)
4. Aman-Jean, Edmond-François (Chevry-Cossigny, 1858 – París, 1936)
5. Ando Hiroshige (Tòquio, 1797-1858)
6. Anglada Camarasa, Hermen (Barcelona, 1871 – Port de Pollença, 1959)
7. Aragay Blanchar, Josep (Barcelona, 1889 – Breda, 1973)
8. Arissa Asmarats, Antoni (Barcelona, 1900-1980)
9. Arnau Mascort, Eusebi (Barcelona, 1864-1933)
10. Audouard Deglaire, Pau (L'Havana, 1856 – Barcelona, 1919)
11. Badosa Montmany, Josep (Arenys de Mar, 1893 – Barcelona, 1937)
12. Badrinas Escudé, Antoni (Terrassa, 1882 – Barcelona, 1969)
13. Baixeras Verdaguer, Dionís (Barcelona, 1862 -1943)
14. Barradas Pérez, Rafael (Montevideo, 1890-1929)
15. Barrau Buñol, Laureà (Barcelona, 1864 – Santa Eulàlia del Riu, 1957)
16. Batlles Fontanet, Ramon (Barcelona, 1901-1983)
17. Beers, Jan van (Lierre, 1852 – Fay-Aux-Loges, 1927)
18. Bell, Robert Anning (Londres, 1863-1933)
19. Beltrán Massés, Federico (Güira de Melena, Cuba, 1885 – Barcelona, 1949)
20. Blanche, Jacques-Émile (París, 1861 – Offranville, 1942)
21. Blay Fàbregas, Miquel (Olot, 1866 – Madrid, 1936)
22. Bonnín Martí, Lluís (Barcelona, 1873 – Niça, 1964)
23. Bardasano Baos, José Luis (Madrid, 1910-1979)
24. Borràs Abella, Vicent (València, 1867 – Barcelona, 1945)
25. Borràs Casanova, Joan (L'Olleria, 1895 – Calp, 1987)
26. Borràs Farràs, Francesc (Barcelona, 1891 – [?], 1968)
27. Boudin, Louis-Eugène (Honfleur, 1824 – Deauville, 1898)
28. Bradley, William Henry (Boston, 1868 – La Mesa, 1962)
29. Brangwyn, Frank (Bruges, 1867 – Ditchling, 1956)
30. Brossa, Joan (Barcelona, 1919-1998)
31. Brull Vinyoles, Joan (Barcelona, 1863-1912)
32. Burne-Jones, Edward (Birmingham, 1833 – Londres, 1898)
33. Busquets Jané, Joan (Barcelona, 1874-1949)
34. Caba Casamitjana, Antoni (Barcelona, 1838-1907)
35. Cadenas Caballer, Nonito (Sant Vicenç dels Alls, 1876 – Girona, 1930)
36. Calsina Baró, Ramon (Barcelona, 1901-1992)
37. Canals Llambí, Ricard (Barcelona, 1876-1931)
38. Cañas Cañas, Josep (Banyeres del Penedès, 1905 – El Vendrell, 2001)
39. Capdevila Massana, Manuel (Barcelona, 1910-2006)
40. Cappiello, Leonetto (Liorna, 1875 – París, 1942)
41. Capuz Mamano, Pasqual (València, 1882 – Barcelona, 1959)
42. Carbonell Carbonell, Artur (Sitges, 1906-1973)
43. Carbonell Flo, Claudi (Barcelona, 1891-1970)
44. Cardona Lladó, Joan (Barcelona, 1877-1957)
45. Carreras Farré, Joan (Barcelona, 1875-1956)
46. Casagemas Coll, Carles (Barcelona, 1880 – París, 1901)
47. Casals i Ariet, Josep Maria (Viladrau, 1901 – Barcelona, 1986)
48. Casals Camps, Emili (Barcelona, 1843-1928)
49. Casanovas Roy, Enric (Barcelona, 1882-1948)
50. Casas Abarca, Pere (Barcelona, 1875-1958)
51. Casas Carbó, Ramon (Barcelona, 1866-1932)
52. Casas Galobardes, Gabriel (Barcelona, 1892-1973)
53. Cassandre (Khàrkov, 1901 – París, 1968)
54. Català Pic, Pere (Valls, 1889 – Barcelona, 1971)
55. Centelles Ossó, Agustí (Grau de València, 1909 – Barcelona, 1985)

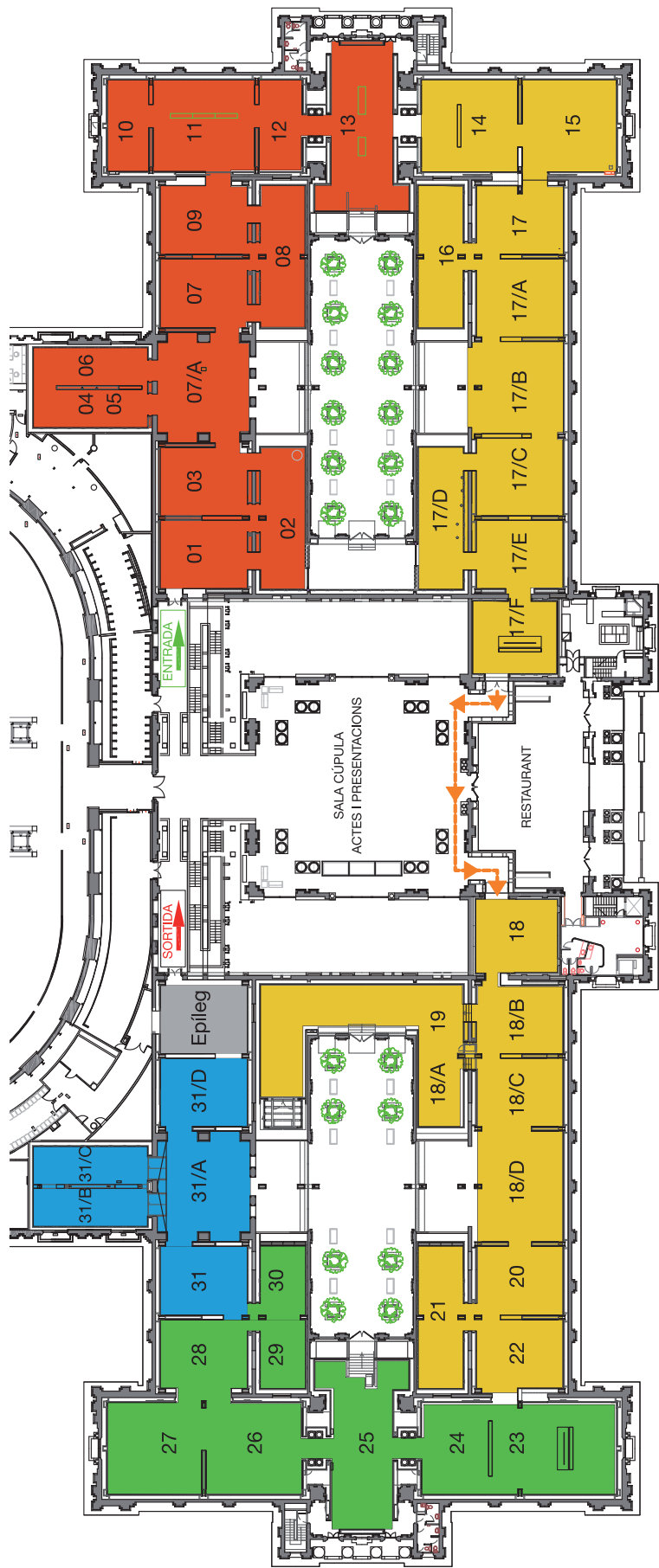
56. Chaplain, Jules-Clément (1839-1909)
57. Charpentier, Alexandre-Louis-Marie (París, 1856 – Neuilly-sur-Seine, 1909)
58. Charpentier, Felix (Bollene, França, 1856 – París, 1924)
59. Chicharro Agüera, Eduardo (Madrid, 1873-1949)
60. Clapés Puig, Aleix (Vilassar de Dalt, 1850 – Barcelona, 1920)
61. Clarà Ayats, Josep (Olot, 1878 – Barcelona, 1958)
62. Clarasó Daudí, Enric (Sant Feliu del Racó, 1857 – Barcelona, 1941)
63. Clavé Sanmartí, Antoni (Barcelona, 1913 – Saint-Tropez, 2005)
64. Compte, Josep
65. Coudray, Marie-Alexandre-Lucien (1864-1932)
66. Craig, Edward Gordon (Stevenage, Hertfordshire, 1872 – Vence, 1966)
67. Crespo Boquera, Ricard (Cambrils, 1891 – Barcelona, 1949)
68. Cristòfol Peralba, Leandre (Os de Balaguer, 1908 – Lleida, 1998)
69. Cuixart, Modest (Barcelona, 1925 – Palamós, 2007)
70. Cusachs Cusachs, Josep (Montpeller, 1851 – Barcelona, 1908)
71. Dalí Domènech, Salvador (Figueres, 1904-1989)
72. Daniel-Dupuis, Jean-Baptiste (Blois, 1849 – París, 1899)
73. Daura García, Pere (Ciutadella, 1896 – Rockbridge Baths, 1976)
74. Devreese, Godefroid (Kortrijk, 1861 – Brussel·les, 1941)
75. Domènech i Montaner, Lluís (Barcelona, 1850-1923)
76. Domingo Segura, Francesc (Barcelona, 1893 – São Paulo, 1974)
77. Dow, Arthur Wesley (Ipswich, 1857 – Nova York, 1922)
78. Dropsy, Henry (París, 1885 – Veneux-Les Sablons, 1969)
79. Dupré, Georges (Saint-Étienne, 1869 – París, 1909)
80. Duran Riera, Josep (Barcelona, 1849-1928)
81. Elías Bracons, Feliu (Barcelona, 1878-1948)
82. Escaler Milà, Lambert (Vilafranca del Penedès, 1874 – Barcelona, 1957)
83. Escrivà Cantos, Fernando (Sagunt, 1905 – Madrid, 1977)
84. Eustache, Sylla (París, 1856-1934 [?])
85. Fabrés Costa, Antoni (Barcelona, 1854 – Roma, 1938)
86. Feliu de Lemus, Manuel (Barcelona, 1865 – París, 1922)
87. Fenosa Florensa, Apel·les (Barcelona, 1899 – París, 1988)
88. Fernández Balbuena, Roberto (Madrid, 1891 – Ciutat de Mèxic, 1966)
89. Ferrant Vázquez, Ángel (Madrid, 1890-1961)
90. Ferrer Miró, Joan (Vilanova i la Geltrú, 1850 – Barcelona, 1931)
91. Fisher, Alexander (Londres, 1864-1936)
92. Fortuny Marsal, Marià (Reus, 1838 – Roma, 1874)
93. Galofre Ximenis, Baldomer (Reus, 1846 – Barcelona, 1902)
94. Galwey García, Enric (Barcelona, 1864-1931)
95. García Lamolla, Antoni (Barcelona, 1910 – Dreux, 1981)
96. García Narezo, José (Madrid, 1922 – Xochimilco, 1994)
97. Gargallo Catalán, Pablo (Maella, 1881 – Reus, 1934)
98. Gaudí i Cornet, Antoni (Reus, 1852 – Barcelona, 1926)
99. Gaudy, Georges (Sint-Joost-ten-Node, 1872-1940)
100. Guasachs Armengol, Josep (Barcelona, 1891 – Santo Domingo, 1959)
101. Gaya Pomés, Ramon (Múrcia, 1910-2005)
102. Gimeno Arasa, Francesc (Tortosa, 1858 – Barcelona, 1927)
103. Gimeno Massaguer, Martí (Torroella de Montgrí, 1889 – Buenos Aires, 1971)
104. Godes Hurtado, Emili (Barcelona, 1895-1970)
105. Gol, Josep Maria (Barcelona, 1887-1976)
106. Gómez Polo, Simó (Barcelona, 1845-1880)
107. Gómez Rodríguez, Helios (Sevilla, 1905 – Barcelona, 1956)
108. González López, Antoni-Ramon (La Unión, 1909 – Barcelona, 1980)
109. González Pellicer, Joan (Barcelona, 1868-1908)
110. González Pellicer, Juli (Barcelona, 1876 – Arcueil, 1942)
111. Gosé Rovira, Francesc Xavier (Alcalà d'Henares, 1876 – Lleida, 1915)

112. Graner Arrufí, Lluís (Barcelona, 1863-1929)
113. Granyer Giralt, Josep (Barcelona, 1899-1983)
114. Grégoire, René (1871-1945)
115. Gris, Juan (Madrid, 1887 – Boulogne, 1927)
116. Grün, Jules Alexandre (París, 1868-1934)
117. Gual Queralta, Adrià (Barcelona, 1872-1943)
118. Gutiérrez Solana, José (Madrid, 1886-1945)
119. Hardy, Dudley (Sheffield, 1867 – Londres, 1922)
120. Hassall, John (Walmer, 1868 – Londres, 1948)
121. Hazenplug, Frank (Dixon, 1873 – després de 1908)
122. Hengeler, Adolf (Kempen, 1863 – Munic, 1927)
123. Homar Mesquida, Gaspar (Palma de Mallorca, 1870 – Barcelona, 1955)
124. Hugué, Manuel Martínez (Barcelona, 1872 – Caldes de Montbui, 1945)
125. Iturrino González, Francisco (Santander, 1864 – Cagnes-Sur-Mer, 1924)
126. Jener Casellas, Eduard (Barcelona, 1882-1967)
127. José Antonio
128. Jossot, Henry-Gustave (Dijon, 1866 – Sidi Bou Saïd, 1951)
129. Jujol Gibert, Josep Maria (Tarragona, 1879 – Barcelona, 1949)
130. Junyent Sans, Sebastià (Barcelona, 1865-1908)
131. Junyer Pascual-Fibla, Joan (Barcelona, 1904-1994)
132. Katsushika Hokusai (Tòquio, 1760-1849)
133. Keisei Eisen (Tòquio, 1791 – [?], 1848)
134. Kikukawa Eizan ([?], 1787 – [?], 1867)
135. Lagar Arroyo, Celso (Ciudad Rodrigo, 1891 – Sevilla, 1966)
136. Lasserre, F.
137. Laurent, Jean (Garchizy, 1816 – Madrid, 1886)
138. Lechevrel, Alphonse Eugène (París, 1848-1924)
139. Lee-Hankey, William (Chester, 1869 – Londres, 1952)
140. Leemputten, Frans van (Werchter, 1850 – Brussel·les, 1914)
141. Lladó Bausili, Josep Maria (Igualada, 1902-1956)
142. Llimona Bruguera, Joan (Barcelona, 1860-1926)
143. Llorens Artigas, Josep (Barcelona, 1892 – Gallifa, 1980)
144. Lloyd, Otho (Londres, 1885 – Barcelona, 1979)
145. Madrazo Garreta, Ricardo de (Madrid, 1852-1917)
146. Madrazo Kuntz, Federico de (Roma, 1815 – Madrid, 1894)
147. Mani Roig, Carles (Tarragona, 1866 – Barcelona, 1911)
148. Martí i Alsina, Ramon (Barcelona, 1826-1894)
149. Martí Centelles, Joan (Alcora, 1832 – Camprodon, 1902)
150. Mas i Fondevila, Arcadi (Barcelona, 1852 – Sitges, 1934)
151. Masana Fargas, Josep (Granollers, 1892 – Barcelona, 1979)
152. Masó Valentí, Rafael (Girona, 1880-1935)
153. Masriera Manovens, Francesc (Barcelona, 1842-1902)
154. Masriera Manovens, Josep (Barcelona, 1841-1912)
155. Masriera Rosés, Lluís (Barcelona, 1872-1958)
156. Mateos González, Francisco (Sevilla, 1894 – Madrid, 1976)
157. Meifrèn Roig, Eliseu (Barcelona, 1857-1940)
158. Mercié Gantrago, Charles (Actiu entre l'últim quart del segle XIX – inicis segle XX)
159. Mestres Oñós, Apel·les (Barcelona, 1854-1936)
160. Meunier, Henri (Ixelles, 1873 – Brussel·les, 1922)
161. Mir Trinxet, Joaquim (Barcelona, 1873-1940)
162. Miró Ferrà, Joan (Barcelona, 1893 – Palma de Mallorca, 1983)
163. Moira, Gerald Edward (Londres, 1867 – Northwood, 1959)
164. Morató, Jacint (Actiu a la segona meitat del segle XIX – fins al 1891)
165. Morbelli, Angelo (Alexandria, Itàlia, 1853 – Milà, 1919)
166. Mouchon, Louis-Eugène (París, 1843-1914)
167. Mucha, Alphonse-Marie (Ivanice, 1860 – Praga, 1939)
168. Munch, Edvard (Løten, 1863 – Ekely, 1944)
169. Münzer, Adolf (Pless, 1870 – Landsberg am Lech, 1953)
170. Mutermilch, Méla (Varsòvia, 1886 – París, 1967)
171. Napper, Robert Peters (Newport, 1819-1867)
172. Néstor (Las Palmas de Gran Canaria, 1889-1938)
173. Nobas Ballbé, Rossend (Barcelona, 1838-1891)
174. Nogués Casas, Xavier (Barcelona, 1873-1941)
175. Nonell Monturiol, Isidre (Barcelona, 1872-1911)

176. Ors Rovira, Eugeni d' (Barcelona, 1881 – Vilanova i la Geltrú, 1954)
177. Ortiga Torres, Salvador (Barcelona, 1911 – La Guardia, 1939)
178. Parrish, Maxfield (Filadèlfia, 1870 – Plainfield, 1966)
179. Pausas Coll, Francesc (Barcelona, 1877-1944)
180. Pellicer Fenyé, Josep Lluís (Barcelona, 1842-1901)
181. Pey Farriol, Josep (Barcelona, 1875-1956)
182. Picasso, Pablo Ruiz (Màlaga, 1881 – Mougins, 1973)
183. Pichot Gironés, Ramon (Barcelona, 1871 – París, 1925)
184. Pidelaserra Brias, Marià (Barcelona, 1877-1946)
185. Pisaca, Agustí
186. Pla Janini, Joaquim (Tarragona, 1879 – Barcelona, 1970)
187. Ponç, Joan (Barcelona, 1928 – Sant Pau, 1984)
188. Porqueras Mas, Joan (Barcelona, 1889-1969)
189. Prieto Anguita, Miguel (Almodóvar del Campo, 1907 – Ciutat de Mèxic, 1956)
190. Pryde, James Ferrier (Edimburg, 1866 – Londres, 1941)
191. Puig i Cadafalch, Josep (Mataró, 1867 – Barcelona, 1957)
192. Pujades, Josep Maria
193. Puyol Roman, Ramon (Algesires, 1907-1981)
194. Rackham, Edith Starkie (Galway, 1867 – Londres, 1941)
195. Rassenfosse, Armandn (Lieja, 1862-1934)
196. Rasumny, Félix (Sebastòpol, 1869 – París, 1940)
197. Raurich Petre, Nicolau (Barcelona, 1871-1945)
198. Rebull Torroja, Joan (Reus, 1899 – Barcelona, 1981)
199. Reed, Ethel (Newburyport, 1876 – [?], després de 1920)
200. Regoyos Valdés, Darío de (Ribadesella, 1857 – Barcelona, 1913)
201. Renart García, Dionís (Barcelona, 1878-1946)
202. Renart García, Joaquim (Barcelona, 1879-1961)
203. Renau Berenguer, Josep (València, 1907 – Berlín, 1982)
204. Renom, Miguel (Barcelona, cap a 1870 – [?])
205. Ribera Cirera, Romà (Barcelona, 1849-1935)
206. Riera Madulell, Isidre (Barcelona, 1876-1951)
207. Riquer Inglada, Alexandre de (Calaf, 1856 – Palma de Mallorca, 1920)
208. Rodin, Auguste (París, 1840 – Meudon, 1917)
209. Romero, Pedro G. (Aracena, 1964)
210. Romero de Torres, Julio (Còrdova, 1880-1930)
211. Roques, François Jules Alexandre
212. Rusiñol Prats, Santiago (Barcelona, 1861 – Aranjuez, 1931)
213. Sabater Salabert, Daniel (València, 1880 – Barcelona, 1951)
214. Sacharoff, Olga Nicolajevna (Tbilisi, 1889 – Barcelona, 1967)
215. Sala Campàs, Josep (Barcelona, 1896-1962)
216. Sanchis Yago, Rafael (Castelló de la Plana, 1891-1974)
217. Sans, Jaume (Sitges, 1914 – Barcelona, 1987)
218. Santos Torroella, Ángeles (Portbou, 1911 – Madrid, 2013)
219. Sardà Ladico, Francesc (Barcelona, 1877-1912)
220. Serra Dimas, Francesc (Barcelona, 1877-1967)
221. Serra Güell, Eudald (Barcelona, 1911-2002)
222. Sert Badia, Josep Maria (Barcelona, 1874-1945)
223. Signorini, Giuseppe (Roma, 1857-1932)
224. Sisley, Alfred (París, 1839 – Moret-sur-Loing, 1899)
225. Smith Marí, Ismael (Barcelona, 1886 – Nova York, 1972)
226. Sohn-Rethel, Alfred (Düsseldorf, 1875-1955)
227. Soler de les Cases, Ernest (Barcelona, 1864-1935)
228. Sorolla Bastida, Joaquim (València, 1863 – Cercedilla, 1923)
229. Steinlen, Théophile Alexandre (Lausana, 1859 – París, 1923)
230. Sucre, Josep Maria de (Barcelona, 1886-1969)
231. Sunyer Miró, Joaquim (Sitges, 1874-1956)
232. Tamburini Dalmau, Josep Maria (Barcelona, 1856-1932)
233. Tàpies, Antoni (Barcelona, 1923-2012)
234. Tapiró Baró, Josep (Reus, 1836 – Tànger, 1913)
235. Tharrats, Joan Josep (Girona, 1918 – Barcelona, 2001)
236. Togores Llach, Josep de (Cerdanyola del Vallès, 1893 – Barcelona, 1970)
237. Torné Esquius, Pere (Barcelona, 1879 – Flavancourt, 1936)

238. Torres-García, Joaquim (Montevideo, 1874-1949)
239. Toulouse-Lautrec, Henri de (Albi, 1864 – Malromé, 1901)
240. Trotin, Charles
241. Urgell Carreras, Ricard (Barcelona, 1874-1924)
242. Urgell Inglada, Modest (Barcelona, 1839-1919)
243. Utagawa Kunisada (Tòquio, 1786-1865)
244. Utrillo Morlius, Miquel (Barcelona, 1862 – Sitges, 1934)
245. Vallmitjana Abarca, Agapit (Barcelona, 1850-1915)
246. Vallmitjana Barbany, Agapit (Barcelona, 1833-1905)
247. Vallmitjana Barbany, Venanci (Barcelona, 1828-1919)
248. Vayreda Vila, Joaquim (Girona, 1843 – Olot, 1894)
249. Vidal Jevellí, Francesc (Barcelona, 1847-1914)
250. Vidal Puig, Frederic (Barcelona, 1882-1950)
251. Vidal Puig, Lluïsa (Barcelona, 1876-1918)
252. Vidal Ventosa, Joan (Barcelona, 1880-1966)
253. Vilà Gorgoll, Emili (Llagostera, 1887-1967)
254. Vilaseca Berenguer, Florencio
255. Villa, Aleardo (Ravello, 1865 – Milà, 1906)
256. Vilatobà Figuls, Joan (Sabadell, 1878-1954)
257. Yanagawa Shigenobu
258. Yendis, Mosnar (Wandsworth, 1881 – [?], actiu fins al 1924)
259. Ysern Alié, Pere (Barcelona, 1875-1946)
260. Zuloaga Zabaleta, Ignacio (Eibar, 1870 – Madrid, 1945)

Plànol de sales

I L'ascensió de l'artista modern	Introducció	II Modernisme(s)	III/24 Galeries Laietanes
II Modernisme(s)	I/1 Taller, caràcter i obra	II/14 Modernistes a París	III/25 Avantguarda (-es)
III Noucentisme(s)	I L'ascensió de l'artista modern	II/15 Modernistes a Barcelona	III/26 Realisme(s)
IV Art i Guerra Civil	I/2 Retrats i autoretrats	II/16 El pintor de la vida moderna	III/27 Vida moderna 1. Fotografia, cinema, publicitat
Epileg	I/3 L'aprenentatge de l'artista, l'acadèmia	II/17 La casa modernista	III/28 Art nou i surrealisme(s)
	I/4 Realisme: model i nu	II/18 Antoni Gaudí i Josep Maria Jujol	III/29 Vida moderna 2. Experimentalisme i mitjans populars
	I/5 L'artista al taller	II/19 Modernismes conservadors	III/30 Art decoratiu monumental
	I/6 L'artista bohemí	II/20 Simbolismes 1	IV Art i Guerra Civil
	I/7 El retrat burgès	II/21 Bohèmia, miserablisme i pintura negra	IV/31 Art i Guerra Civil
	I/8 L'aficionat al taller	II/22 Simbolismes 2	
	I/9 Orientalisme	III Noucentisme(s)	Epileg
	I/10 Japonisme i altres exotismes	III/23 Noucentisme i Mediterranisme	La recuperació de l'avantguarda a la postguerra
	I/11 Pintures d'història versus crònica d'actualitat		
	I/12 Paisatge 1: pintura a l'aire lliure i fotografia		
	I/13 Paisatge 2: Impressionismes		

Col·lecció d'Art Modern

Nova presentació

Dates A partir del 24 de setembre de 2014

**Organitza
i produeix** Museu Nacional d'Art de Catalunya

**Direcció
del projecte** Pepe Serra, director, i Juan José Lahuerta,
cap de Col·leccions del Museu Nacional d'Art de Catalunya

Projecte Espai expositiu: 4.000 m²

+ de 1.350 obres exposades

- + 300 pintures
- + 290 fotografies
- + 220 peces d'arts decoratives
- + 200 dibuixos
- + 105 escultures
- + 75 cartells
- + 60 peces de numismàtica
- + 50 gravats
- + 4 pel·lícules

(Aquestes xifres poden haver sofert alguna variació durant el procés de muntatge)

Obres traslladades de les reserves a l'actual presentació
permanent: + de 900

Obres intervingudes de restauració: 280

Col·laboracions especials
Basílica de la Sagrada Família
Arxiu Jujol
MACBA
Filmoteca de Catalunya

Aquest projecte ha estat organitzat i produït pels equips del Museu Nacional d'Art de Catalunya, dels quals ha requerit una implicació i dedicació màximes que volem agrair i fer constar públicament.

El projecte ha comptat amb la col·laboració externa de:

Ignasi Cristià, disseny de l'espai expositiu

Jordi Ortiz, disseny gràfic

Tojay i Print-it, producció gràfica

Jordi Moya, il·luminació

Feltrero, muntatge i transport d'obra d'art

Vid Visual, producció dels audiovisuals

Rara Avis Films, producció del *making-of*

Petit Comitè, disseny de la campanya de comunicació

Agraïm l'esforç i la implicació de tots els equips de les empreses que hi han col·laborat.

**MUSEU
NACIONAL
D'ART DE
CATALUNYA**

Oficina de premsa
Tel. 93 622 03 60
premsa@museunacional.cat

Parc de Montjuïc
Barcelona
www.museunacional.cat
  @MuseuNac_Cat

Amb el suport d'

 Obra Social "la Caixa"